

ELŐZETES SZAKMAI ÚTMUTATÓ

a Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat által felülvizsgált és ellenőrzött biztonsági rendszer létrehozásához és működtetéséhez

A közveszéllyel történő fenyegetés bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrány mértékének csökkentésére, az eredményes megelőzés érdekében 2014. augusztus 27-i hatállyal megjelent a **Kormány 209/2014. (VIII. 26.) Korm. rendelete** a rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységéről szóló **16/1999. (II. 5.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Korm. rendelet) módosításáról és a **belügyminiszter 42/2014. (VIII. 26.) BM rendelete** a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló **30/2011. (IX. 22.) BM rendelet** (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) módosításáról.

A Korm. rendelet 1. § h) pont alapján:

a rendőrség írásban szerződhet a létesítmény biztonsága érdekében technikai ellenőrzést alkalmazó, a be- és kilépésre szabályozott körülmények mellett lehetőséget biztosító védelmi rendszer felülvizsgálatára és időszakos ellenőrzésére

A Szolgálati Szabályzat 14. § (2a) bekezdés alapján:

Közveszéllyel fenyegetés esetén az átvizsgálás végrehajtásával összefüggő biztonsági intézkedésekről, az átvizsgálás végrehajtásának módjáról, így különösen a létesítmény teljes vagy részleges kiürítésének szükségességéről az 58. § (1) bekezdése alapján intézkedésre jogosult rendőri szerv vezetője dönt, ha

a) a közveszéllyel fenyegetéssel érintett létesítménnyel összefüggő létesítményvédelmi feladatokat a rendőrség vagy az Országgyűlési Őrség látja el, vagy

b) a létesítmény a Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat által – a biztonsági feladatokat ellátó személyzet létszámára, képzettségére, az alkalmazott biztonságtechnikai eszközökre, valamint a bombairadó-terv tartalmára meghatározott szakmai módszertani követelmények alapján – felülvizsgált és ellenőrzött biztonsági rendszerrel rendelkezik.

A fenti módosításokat követően lehetővé vált, hogy a védelmi rendszer – egyébként nem rendőrségi alapfeladatként meghatározott – felülvizsgálatát és időszakos ellenőrzését a Készenléti Rendőrség ellenérték fejében elvégezhesse, ami a Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján megegyezik a szolgáltatás önköltségével.

A Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat (a továbbiakban: KR TŰSZ) által felügyelt és ellenőrzött biztonsági rendszer egy nagy értékű eszközbeszerzéssel járó, jelentős anyagi és szellemi innovációt feltételező, az adott objektumhoz kötött és szakértő személy által megalkotott komplex biztonsági rendszer, amely megteremti annak a jogi, személyi és technikai feltételeit, hogy a közveszéllyel történő fenyegetés esetén át lehessen vizsgálni az adott objektumot úgy, hogy azt nem kell feltétlenül lezárni és kiüríteni. A biztonsági rendszer felállítása és működtetése az üzemeltető objektum költségvetését terheli, ezért elsősorban azoknak a gazdasági társaságoknak, termelő üzemeknek célszerű működtetni, ahol a rosszindulatú fenyegetések jelentős vagyoni hátrányt okoznak.

A közforgalomtól elzárt, kerítéssel körülkerített, kamerarendszerrel megfigyelt, szabályozott és jogosultsághoz kötött személy-, valamint gépjármű beléptetéssel rendelkező objektumok esetében az ellenőrzött és felügyelt biztonsági rendszer célja, hogy:

- megakadályozza az adott területre robbanóanyag, robbanószerkezet bevitelét, elhelyezését;
- megteremtse a személy- és gépjármű beléptetés, áru- és csomagellenőrzés személyi és technikai feltételeit;
- összehangolja a biztonsági szolgálat megelőző munkáját, és a közveszéllyel fenyegetés esetén a bombakutatók, tűzserészek átvizsgálási feladatait;

Alkalmazása lehetőséget ad a területileg illetékes rendőri szerv vezetőjének, hogy a közveszéllyel fenyegetés esetén értékelje a fenyegetést, és felelős döntést tudjon hozni arról, hogy terület kiürítése nélkül vizsgálják át a bombakutatók a fenyegetett objektumot; ezért a rosszindulatú, tényleges veszélyhelyzettel nem járó fenyegetések esetén a mindennapi termelőmunka az átvizsgálás alatt is folytatódhat.

A Készenléti Rendőrség által felügyelt és ellenőrzött biztonsági rendszer főbb tartalmi elemei az alábbiakban foglalhatók össze.

I. Beléptető rendszer működéséhez kapcsolódó személyi feltételek

1. Speciális létesítményvédelmi technikus alkalmazása

1.1. Alapfeltétel:

- személy- és vagyonőri végzettség.

1.2. Ráépülő képzés, speciális létesítményvédelmi technikus:

- bombakutatói alapokra épülő képzés (kivéve a rendőrség hivatásos állományú tagjainak intézkedési kötelezettségei, jogai),
- létesítményvédelmi intézkedések ismerete (bombariadó terv, beléptetési rendszer, hely- és személyismeret, megelőző védelmi intézkedések),
- technikai eszközismeret, működési elvek, kezelési készség
 - a) detektoros kapu,
 - b) kézi fémkereső,
 - c) csomagröntgen,
 - d) robbanóanyag analizáló eszköz,
 - e) kamerarendszer.

2. Közreműködők (dolgozók, vendégek)

2.1. A dolgozók tudomásul veszik a munkaköri leírásában, munkaszerződésében rögzített közbiztonságra veszélyes eszközök, fegyver, lőszer, robbanóanyag, robbanószerkezet, pirotechnikai termék, közúti jelző fáklya, tűz- és robbanásveszélyes, mérgező, sugárzó anyag bevitelének tilalmát.

2.2. Közreműködési kötelezettség:

- saját munkaterület, öltöző, stb. azonnali ellenőrzési kötelezettsége,
- időszakos ellenőrzés, ismeretlen tárgy találása esetén „jelentési”, jelzési kötelezettség.

2.3. A vendégek alávetik magukat a létesítmény házirendjének, és tudomásul veszik a közbiztonságra veszélyes eszközök, fegyver, lőszer, robbanóanyag, robbanószerkezet, pirotechnikai termék, közúti jelző fáklya, tűz- és robbanásveszélyes, mérgező, sugárzó anyag bevitelének tilalmát.

3. Ellenőrzött személybeléptetési rendszer

3.1. személyazonosítás és jogosultság ellenőrzés, fényképes belépési engedély, bizonyos személyi körnek korlátozott, csak saját munkaterületre szóló jogosultság,

3.2. saját dolgozók detektoros kapuval, kézi fémkeresővel és vizuális csomagellenőrzéssel vagy csomagröntgennel,

3.3. vendégek, beléptetése (detektoros kapu, csomagröntgen, kézi fémkereső, illetve fényképes azonosítás után kísérvél történő közlekedés).

4. Ellenőrzött árubeléptetés (gépjárművek, alkatrész, fogyóeszköz beszállítás, logisztika)

4.1. Külsőleg lámpa, tükrök segítségével, szemrevételezéssel.

- 4.2. belső mintavétel detektorral a kirakodás vagy a beléptetés helyén (kirakodás esetén a kaputól kísérés kamerarendszerrel vagy őrrrel).

II. Beléptető rendszer működéséhez kapcsolódó technikai feltételek

1. Személy- és csomag beléptető rendszerhez detektoros kapu, személymotozó, csomagröntgen.
2. Robbanóanyag azonosító eszközök (IMS/ITMS vagy Raman spektroszkópia elvén működő detektorok, valamint vegyi reagensek) minősített gyártótól (NATO vagy EU tanúsítvánnyal rendelkező eszköz).
3. Kamerarendszer, amely a megfelelő minőségű képeket automatikusan rögzíti, és a jogszabályban meghatározott ideig visszakereshetően tárolja.
4. Számítógépes beléptető rendszer, különböző szintű jogosultságokhoz tartozó fényképes belépővel. Amennyiben a belépőkártyát meghatározott ideig nem használják, vagy elveszítik, letilt. A belépő elvesztése, ellopása jelentésköteles.

III. Együttes feltételek

1. Személy- és csomagbeléptetésnél a rendszer elemeinek használatára kiképzett, a feladat ellátásra képes állapotban lévő technikusok, alkalmas eszközökkel végzik a beléptetést.
2. Áru- és gépjármű beléptetésnél az adott robbanóanyag azonosító eszköz használatára kiképzett, a feladat ellátásra képes állapotban lévő technikus, alkalmas felszereléssel, beléptető pontonként folyamatosan minimum 1 fő.

IV. Dokumentumok

1. Személy- és vagyonőr igazolvány,
2. Bombabiztonsági terv,
3. Bombariadó terv térképpel, mellékletekkel,
4. Technikai eszközök gyári vagy független minősítő intézet által kiadott tanúsítványai,
5. Saját ellenőrzési jegyzőkönyv, beléptető pontonként (hetente min. 1 alkalommal),
6. Rendszerüzemeltetői jegyzőkönyv (havonta a teljes rendszert ellenőrizni kell),
7. Éves bizottsági ellenőrzési jegyzőkönyvek (bizottság tagjai: a létesítmény, a területileg illetékes rendőrkapitányság és a TÚSZ 1-1 képviselője).

V. Bombariadó terv tartalmi elemei

1. Jogszabályi alapok, feltételek.
2. Létesítmény részeinek veszélyeztetettségi besorolása.
3. Megelőző jellegű biztonsági intézkedések.
4. Robbantással fenyegetés esetén konkrét feladatok:
 - a) a fenyegetés vétele, feladatok,
 - b) értesítési rend, közreműködők riasztása, döntésre jogosultak értesítése, törzs létrehozása,
 - c) fenyegetések csoportosítása:
 - általános,
 - speciális.
5. Intézkedések (ellenőrzés, bezárás, kiürítés, átvizsgálás).
6. Intézkedés gyanús csomag, tárgy találása esetén.

7. Intézkedés bekövetkezett robbanás esetén.
8. Dolgozók jogai, kötelezettségei.

VI. Rendszer üzemeltetési terv

1. A rendszer ellenőrzési feladatainak meghatározása, biztonsági szolgálat, management, szakértő feladatai.
2. A technológiai folyamatokban felhasznált, a termékekbe beépített esetleges prekursor anyagok felsorolása, vizsgálatának szabályai, mintavétel rendje.
 - A dolgozók által jogszerűen birtokolható, illetve a környezetben fellelhető esetleges prekursor anyagok felsorolása, vizsgálatának szabályai, mintavétel rendje.
 - A röntgenezhető méretű csomagok, alkatrészek összehasonlító vizsgálatai.
 - Az alkalmazott technikai eszközökkel, vegyi reagensekkel, detektorokkal lefolytatott önellenőrzési vizsgálatok szabályai.

VII. Az ellenőrzött és felügyelt rendszer létrehozásának folyamata

- a) A létesítmény vezetője a Rendőrség internetes honlapján tájékozódik a rendszer alapvető műszaki, személyi és egyéb általános feltételeiről az előzetes szakmai útmutató alapján, és ennek figyelembe vételével eldöntheti, hogy vállalja-e a rendszer bevezetésének és üzemeltetésének költségét.
- b) Kezdeményezi a Készenléti Rendőrség (a továbbiakban: KR) parancsnokánál a Korm. rendelet alapján a létesítmény biztonsága érdekében technikai ellenőrzést alkalmazó, a be- és kilépésre szabályozott körülmények mellett lehetőséget biztosító védelmi rendszer felülvizsgálata és időszakos ellenőrzése érdekében megbízási szerződés megkötését.
- c) A megbízási szerződés megkötése után a KR parancsnoka által a Tűzserész Szolgálat (a továbbiakban: TŰSZ) állományából kijelölt szakmai összekötő felveszi a kapcsolatot a létesítmény kijelölt képviselőjével, és a helyszíni bejárás után rendelkezésre bocsátja a TŰSZ által elkészített részletes szakmai módszertani útmutatót.
- d) Az átadott részletes szakmai, módszertani útmutató alapján a létesítmény vezetője megbízza a szakértőt, megfelelő szaktudással rendelkező személyt, aki elkészíti a szakmai koncepciót a rendszer felállítására, üzemeltetésére. A TŰSZ kijelölt összekötője a szakmai koncepció értékeléséhez szükség esetén segítséget nyújt.
- e) A megbízott független szakértő elkészíti a bombabiztonsági tervet (ennek fő elemei: bombariadó terv, kiképzési program, eszközigény, személy- és gépjármű beléptetés rendje, csomag- és áruellenőrzés menete) és a rendszer üzemeltetési tervet (ellenőrzések és felülvizsgálatok rendje, mintakezelés, stb).
- f) Az elkészült terveket a létesítmény képviselője véleményezés, illetve jóváhagyás céljából megküldi a TŰSZ vezetője számára. A jóváhagyott terv alapján, specifikus módon, az adott létesítmény sajátosságainak figyelembe vételével történik meg a robbanóanyagok, szerkezetek felderítésére, beazonosítására alkalmas ellenőrző rendszer (a továbbiakban: rendszer) kiépítése.
- g) A robbanóanyag detektorok, illetve a vegyi reagensek alkalmazásba vételét követően, a technológiai folyamatokban felhasznált összetevőkkel és a dolgozók által jogszerűen birtokolható anyagok egy részével (gyógyszerek, esetlegesen kozmetikumok, élelmiszerek), valamint a környezeti háttérben fellelhető vegyi anyagokkal (pld. oldószerekkel, tisztítószerekkel, műtrágyákkal) próbaméréseket kell végezni. A mérések során kell meghatározni azt, hogy a funkcionálisan jelenlevő, illetve a bevinni engedélyezett anyagok közül melyek azok, amik

esetlegesen prekurzorként is felhasználhatóak, vagy bizonyos robbanóanyagokkal azonos jelzést produkálnak. A vizsgálatok eredményei ismeretében kell megfogalmazni azokat a szakmai kritériumokat, amelyek alapján csökkenthető a téves riasztások száma, illetve ezek alapján meghatározható az ellenőrzések pontos metodikája és folyamata is. Az összehasonlító vizsgálatok elvégzése, a mintavételi eljárások kidolgozása a független szakértő feladata.

- h) Összehasonlító vizsgálatokat kell végezni a röntgenezhető méretű postai küldeményekkel és a beszállított alkatrészekkel kapcsolatban is. Az alkatrészek röntgenképét össze kell vetni a szabvány robbanótestekről, illetve a tipikus improvizált robbanószerkezetekről készült felvételekkel, és rögzíteni kell az azonosításra alkalmas megkülönböztető jegyeket.
- i) A létesítmény biztonsági személyzete kijelölt tagjainak felkészítése érdekében, az előzőleg már jóváhagyott – bombabiztonsági tervben szereplő – képzési program alapján kezdetét veszi az állomány oktatása az azt kidolgozó szakértő irányításával, valamint megkezdődik az eszközök beszerzése.
- j) A képzés a már a TŰSZ által végzett felülvizsgálat részét képező kombinált (írásbeli-elméleti és szóbeli-gyakorlati) alkalmazási próbával zárul, amelyen a létesítmény management által kijelölt képviselőjén és a képzést irányító szakértőn kívül meghívás alapján részt vehet a TŰSZ által delegált tűzszerész szakember. A megfelelő ismeretekről számot adó alkalmazottakról írásbeli tanúsítványt kap a létesítmény, ami igazolja azt, hogy nevezettek a speciális létesítményvédelmi technikus (a továbbiakban: technikus) tevékenység ellátására jogosultak. A vizsgát követően kiadott tanúsítvány kizárólag az adott létesítmény területén jogosít fel a tevékenység végzésére, maximum egy év időtartamra. (Az egy év leteltét megelőzően vagy a terv változása esetén, továbbképzésre és gyakorlati alkalmazási próbára kötelezett minden technikus. Ennek hiányában, lejárt érvényességű vizsgával nem lehet a továbbiakban technikusi feladatra igénybe venni a munkavállalót.)
- k) A gyakorlati alkalmazási próba a technikusok és a biztonsági rendszer auditálásának első lépése és alapfeltétele is egyben. Ennek során a TŰSZ képviselője meggyőződik a személyi és technikai feltételek teljes körű rendelkezésre állásáról, valamint a tervben meghatározott eljárási rendek alkalmazhatóságáról.
- l) A gyakorlati alkalmazási próbát követő 30 napon belül a létesítmény vezetője – egy saját hatáskörben végrehajtott tesztüzemet követően – kezdeményezi a KR parancsnokánál, hogy a szerződésben rögzítettek alapján kerüljön sor a létesítményvédelmi rendszer felülvizsgálatára és a szakmai szabályoknak történő megfelelés tanúsítására.
- m) Amennyiben nem tesz eredményes vizsgát a tevékenység ellátásához minimálisan szükséges létszámú technikus, és/vagy a technikai feltételek hiányosak, a felülvizsgálatot meg kell ismételni. Erre legkorábban 30 nap múlva kerülhet sor.
- n) A létesítmény megfelelőségi vizsgálatát a TŰSZ az erre vonatkozó kérelem beérkezését követő nyolc napon belül végzi el. Ennek keretében a kijelölt szakemberek ellenőrzik a rendszer minden elemének működőképességét, valamint a tervben rögzített eljárási rendek megvalósítását. Amennyiben ez megfelelő, akkor egy 30 napra szóló ideiglenes tanúsítvány kerül kiállításra.
- o) Az ideiglenes tanúsítvány birtokában a létesítmény esetében már alkalmazható lesz a Szolgálati Szabályzat 14. § (2a) bekezdésében meghatározott mérlegelési lehetőség. A TŰSZ által felülvizsgált védelmi rendszer működtetésének megkezdéséről a létesítmény vezetője köteles írásban értesíteni a területileg illetékes rendőrkapitányságot és a TŰSZ vezetőjét, akik a tevékenységet a 30 napos időszakon belül kötelesek ellenőrizni legalább 4 alkalommal.
- p) Amennyiben az ideiglenes tanúsítvány hatálya alá tartozó időszakban hiányosságot tár fel az ellenőrzés, arról az ellenőrzés végrehajtója jegyzőkönyvet vesz fel, és intézkedik vagy intézkedést

kezdemenyez a hiányosság haladéktalan megszüntetésére. Három vagy annál több, illetve ismétlődő hiányosság esetén nem adható ki az éves tanúsítvány. Ezt követően 30 nap elteltével kezdeményezhető újra a létesítményvédelmi rendszer ismételt felülvizsgálata és a szakmai szabályoknak történő megfelelés tanúsítása.

- q) A rendszer működését a TŰSZ jogosult ellenőrizni, amire évente minimum két alkalommal kerül sor. Az ellenőrzések közül az egyik váratlanul, a másik előzetes bejelentést követően kerül végrehajtásra. Az éves tanúsítvány meghosszabbítására a két teljes körű, a rendszer minden elemére kiterjedő ellenőrzést követően kerül sor, amennyiben azok nem tárnak fel lényegi hiányosságokat.

VIII. A létesítmények fizikai védelmi rendszerének éves auditálása

- a) Amennyiben az ideiglenes tanúsítvány hatálya alá tartozó időszakban feltárt hiányosságok száma háromnál kevesebb volt, és nem ismétlődött, kiadásra kerül az éves tanúsítvány, ami naptári évről szól. Abban az esetben, ha az a IV. negyedévben kerül kiadásra, akkor a tanúsítvány a következő év végéig érvényes.
- b) A létesítmény vagy a biztonsági szolgálat kijelölt képviselője saját hatáskörében köteles intézkedni a robbanóanyagok és szerkezetek felderítésére, beazonosítására alkalmas technikai ellenőrző rendszer minden eleme működőképességének napi ellenőrzéséről, amelyet a beléptető pontok mindegyikén külön-külön vezetett ellenőrzési naplóban kell dokumentálni.
A létesítmény vezetője által megbízott személy heti rendszerességgel köteles ellenőrizni a napi ellenőrzések megtörténtét és a rendszer rendeltetésszerű működését.
A teljes körű havi felülvizsgálatokat a rendszert kidolgozó szakértőnek kell végrehajtania, olyan módon, hogy azokról a jegyzőkönyvet a biztonsági szolgálat, valamint a management képviselőivel közösen veszik fel.
- c) A rendszer üzemzerű működésének egy független szakértő által elvégzett havi ellenőrzése teremti meg a szakmai alapot ahhoz, hogy a TŰSZ vezetője az évi ellenőrzéseket követően ki tudja adni a rendszer folyamatos működését lehetővé tevő tanúsítványt. A havi ellenőrzések végrehajtásához a független szakértő szaktudása, elfogulatlansága, és polgári vagy adott esetben büntetőjogi felelősség vállalása együttesen szükséges.
- d) Az alkalmazott technológia változása vagy egyéb okok esetén szükségessé váló további biztonsági intézkedések meghatározása, kidolgozása és bevezetésének koordinálása is a független szakértő felelőssége. Minden ilyen esetben javaslatot készít, és a TŰSZ vezetőjének jóváhagyása esetén felülyeli annak bevezetését.
- e) A rendszer főbb elemei (detektoros kapuk, röntgenek, robbanóanyag detektorok) esetében a létesítmény vezetője köteles a folyamatos hibaelhárításról, illetve tartalék eszközök rendelkezésre állásáról gondoskodni. A pótlás módját a bombabiztonsági tervben kell meghatározni. A meghibásodás tényét, időpontját, az eszköz típusát és számát, valamint a megtett intézkedést az ellenőrző ponton elhelyezett ellenőrzési naplóban rögzíteni kell. Itt is dokumentálni kell a javítás vagy a csere végrehajtását, és annak időpontját.
- f) Amennyiben egy időben a rendszer felülvizsgálat alapjául szolgáló tervben meghatározottak szerinti működtetéséhez szükséges feltételek nem biztosíthatók, illetve a tervben meghatározott minimális létszámú technikus nem áll rendelkezésre, a létesítmény vezetője köteles haladéktalanul értesíteni a területileg illetékes rendőrkapitányság és a TŰSZ vezetőjét. Ekkor a tanúsítvány haladéktalanul felfüggesztésre kerül. Annak ismételt érvényesítésére csak egy újabb, a létesítmény vezetője által írásban igényelt bizottsági ellenőrzést követően kerülhet sor.